İŞKUR
TÜRKİYE İŞ KURUMU

2020 Yılı Faaliyet Raporu

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 4
2. AKTİF İŞGÜCÜ PROGRAMLARINA YÖNELİK FAALİYETLER 7

2.1. Mesleki Eğitim Kursları 8

2.2. İşbaşı Eğitim Programları 9

2.3. Toplum Yararına Programlar 10

2.4. Sosyal Çalışma Programları 11
3. İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZLERİNE YÖNELİK FAALİYETLER 12
4. ÖZEL POLİTİKA GEREKTİREN GRUPLARA YÖNELİK FAALİYETLER 14

4.1. Kadınlar 15

4.2. Gençler 19

4.3. Engelliler 24

4.4. Eski Hükümlüler 28
5. ÜYE KURUMLARIN TOPLANTILARA KATILIM DURUMLARI 31
6. KURULLARDA ALINAN ÖRNEK KARARLAR VE İL UYGULAMALARI 33
7. DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER 35

ŞEKİLLER

Şekil 1: Mesleki Eğitim Kursları Faydalanıcı Sayısı 8
Şekil 2: Eğitim Durumuna Göre Mesleki Eğitim Kursu Faydalanıcı Sayısı 8
Şekil 3: İşbaşı Eğitim Programları Faydalanıcı Sayısı 9
Şekil 4: Eğitim Durumuna Göre İşbaşı Eğitim Programları Faydalanıcı Sayısı……...10
Şekil 5: Toplum Yararına Program Faydalanıcı Sayısı 11
Şekil 6: Bireysel Görüşme Yapılan Kadın Oranı 17
Şekil 7: İşe Yerleştirilen Kadın Oranı 17
Şekil 8: Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalanan Kadın Oranı 18
Şekil 9: İşbaşı Eğitim Programlarından Faydalanan Kadın Oranı 18
Şekil 10: Özel Sektörde İşe Yerleştirilen Genç Sayısı 22
Şekil 11: Gençlerle Yapılan Bireysel Görüşme Sayısı 22
Şekil 12: Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalanan Genç Sayısı 23
Şekil 13: İşbaşı Eğitim Programlarından Faydalanan Genç Sayısı 23
Şekil 14: Engelli İşe Yerleştirme Sayısı 25
Şekil 15: Bireysel Görüşme Yapılan Engelli Sayısı 25
Şekil 16: Mesleki Eğitim Kurslarına Katılan Engelli Sayısı 26
Şekil 17: İşbaşı Eğitim Programlarına Katılan Engelli Sayısı 26
Şekil 18: Bireysel Görüşme Yapılan Eski Hükümlü Sayısı 29
Şekil 19: Mesleki Eğitim Kurslarına Katılan Eski Hükümlü Sayısı 29
Şekil 20: İşbaşı Eğitim Programlarına Katılan Eski Hükümlü Sayısı 30

1. GİRİŞ

İşgücü piyasalarında yaşanan ekonomik, teknolojik ve sosyal değişimlerin sonucunda ortaya çıkan yeni durumlara uyum sağlamak, yerel birimlerin ve sosyal diyaloğun önemini artırmakta, işgücü piyasası ile ilgili sorunların çok paydaşlı bir yapıda, mümkün olan en kısa sürede ve en pratik yolla çözüme kavuşturulması yaklaşımı büyük önem taşımaktadır. Günümüzde çok sayıda ülkenin en başta gelen sorunları arasında yer alan işsizliğe çözüm üretme noktasında uygulanacak politikalar, sosyal diyalog mekanizmasının etkin işletilmesi yoluyla desteklenmektedir.

2019 yılında ilk kez Çin'in Vuhan bölgesinde görülen ve kısa sürede dünya geneline yayılan Covid-19 pandemisinin etkisiyle küresel boyutta ekonomik sorunlar baş göstermiştir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2020 yılının Mart ayında pandemi ilan edilmiştir. Pandemi ile mücadele kapsamında alınan küresel tedbirlerin etkisiyle ülke ekonomileri küçülmüş, uluslararası ticaret kayıpları yaşanmıştır. Bununla birlikte pandeminin önüne geçebilmek için alınan sert tedbirlerin neticesinde ekonomik ve sosyal yaşantı durma noktasına gelmiş, başta sağlık sektörü olmak üzere çalışma hayatı, eğitim, ulaşım gibi çeşitli sektörler derinden etkilenmiştir.

Ülkeler, Covid-19 salgını ile mücadele noktasında sınırlarını kapatmış, insanların fiziki temasını önlemek için sert tedbirleri devreye sokmuştur. Salgının yayılmasını önleme gayesiyle alınan önlemlerin etkili olmaması halinde dünya genelinde beş yüz milyondan fazla insanın yoksulluk tehdidi ile karşı karşıya kalacağı öngörülmektedir. Dünya genelinde işgücü piyasaları da bu olumsuz durumdan nasibini almış ve çok sayıda ülkede işsiz sayısında büyük artışlar yaşanmıştır. İşsizlik artışına bağlı olarak, gelir kaybı yaşayan hane halklarının mal ve hizmetlere olan talebi azalmış ve bunun sonucu olarak da ekonomiler küçülmüştür.

Salgın öncesinde Dünya Bankası tarafından 2020 yılı için % 3 olarak tahmin edilen Türkiye ekonomisi büyüme oranı, % 0,5 olarak revize edilmiştir. Zorlu pandemi koşullarına rağmen ekonomimiz 2020 yılını %1,8 büyüme ile tamamlamayı başarmıştır. Pandeminin ekonomi ve istihdam üzerindeki olumsuz etkilerini bertaraf etmek amacıyla Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 18 Mart 2020 tarihinde "Ekonomik İstikrar Kalkanı" paketi açıklanmıştır.

Kısa çalışma ödeneği, nakdi ücret desteği, işten çıkarma yasağı ve asgari ücret desteği gibi çok sayıda tedbir, istihdamı korumak ve işsizliğin önüne geçmek maksadıyla uygulamaya konulmuştur.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları (İİMEK), ülkemizde çok taraflı sosyal diyalog mekanizmalarının önemli bir örneğini oluşturmaktadır. Bu Kurulların; ilin işgücü, istihdam ve mesleki eğitim ihtiyacını tespit etmek, mesleki ve teknik eğitim kurumları ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitim ve istihdam konularında etkinlik ve verimliliği artırmak amacıyla yerel düzeyde politikalar oluşturmak, plan yapmak ve karar almak, ilgili kurum ve kuruluşlara görüş ve önerilerde bulunmak gibi önemli görevleri bulunmaktadır.

4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 625 inci maddesinde üyeleri sayılan İİMEK, Türkiye İş Kurumu'nun dört temel organından birini oluşturmaktadır. Yerelde faaliyet göstermesi nedeniyle, merkez yerel koordinasyonunun ve işbirliğinin sağlanmasında da oldukça önemli bir yere sahip olan İİMEK; valinin başkanlığında, belediye başkanı, büyükşehir belediyesi bulunan illerde büyükşehir belediye başkanı veya genel sekreteri ya da genel sekreter yardımcısı, il özel idaresi genel sekreteri, çalışma ve iş kurumu il müdürü, il millî eğitim müdürü, il sanayi ve teknoloji müdürü, il ticaret ve/veya sanayi odası başkanı veya başkanları, işçi konfederasyonlarından birer temsilci, işveren konfederasyonlarından birer temsilci, Türkiye Sakatlar Konfederasyonundan bir temsilci, il esnaf ve sanatkârlar odaları birliği başkanı, ilde bulunan yükseköğretim kurumlarının çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümü veya mesleki teknik eğitim bölümlerinden valinin belirleyeceği bir öğretim üyesi, il ticaret müdürü, kalkınma ajansı temsilcisinden oluşmaktadır. 2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Kurul toplantılarına ilde kadın konusunda faaliyette bulunan STK'lardan bir temsilcinin de davet edilmesi zorunludur. Ayrıca Kurul başkanının gerekli görmesi hâlinde Kurulun gündem maddesindeki konular hakkında ilgili kurum ve kuruluşlardan bir temsilci Kurula bilgi vermek ya da görüş bildirmek için davet edilebilmektedir.

İİMEK'in görevlerine, 4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 625'inci maddesinde yer verilmiştir. Buna göre; ilin istihdam ve mesleki eğitim politika önerilerini oluşturmak, ilin muhtelif sektör ve branştaki işgücü ve mesleki eğitim ihtiyacını belirlemek üzere işgücü piyasa analizleri yapmak yaptırmak, bu amaçla gerektiğinde ilgili alan uzmanlarından komisyonlar oluşturmak, bunların görev tanımları çerçevesinde hazırladıkları raporları değerlendirmek ve yayımlamak, gerektiğinde ilgili Bakanlık ve kurullara sunmak, Milli Eğitim Bakanlığınca gönderilen mesleki eğitim çerçeve programlarının işgücü piyasası araştırma sonuçlarına göre

ilin ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi için görüş bildirmek, mesleki eğitim uygulamalarında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümüne yardımcı olmak, mesleki eğitim, işgücü ve istihdam konularında kurum ve kuruluşlardan gelecek görüş ve önerileri incelemek, değerlendirmek ve sonuçlandırmak, il düzeyinde istihdamı koruyucu, geliştirici ve işsizliği önleyici tedbirleri belirlemek ve gereği için ilgili kurum ve kuruluşlara bildirmek, işgücü piyasası araştırma sonuçları da dikkate alınarak İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Kurum tarafından hazırlanan işgücü yetiştirme faaliyetlerine ilişkin planları onaylamak ve bunların uygulama sonuçlarını izlemek İİMEK'in görevleri olarak sıralanmıştır.

İİMEK, tüm illerimizde her yıl Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında dört kez olağan olarak toplanmaktadır. İhtiyaç duyulması halinde başkanın çağrısı üzerine olağanüstü toplantılar da yapılabilmektedir. Kurul toplantıları, il istihdam politikası ve il mesleki eğitim politikası olmak üzere iki oturumdan oluşmaktadır. Yapılacak toplantıların gündemi ise, Kurul başkanı ve talep olması durumunda üyelerin görüşü alınarak Yürütme Kurulu tarafından belirlenmektedir.

81 İl Müdürlüğümüzün hazırlamış olduğu faaliyet raporlarından yararlanılarak oluşturulan İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları 2020 Yılı Faaliyet Raporu 7 bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümü ile başlayan raporun ilk dört bölümünde; Aktif İşgücü Piyasası Programlarına Yönelik Faaliyetler, İşgücü Piyasasına Yönelik Faaliyetler, Özel Politika Gerektiren Gruplara Yönelik Faaliyetler ele alınmakta, 5 inci bölümde Üye Kurumların Toplantılara Katılım Durumları, 6 ncı bölümde Kurullarda Alınan Örnek Kararlar, 7 nci ve son bölümde ise değerlendirme ve öneriler sunulmaktadır.

2. AKTİF İŞGÜCÜ PROGRAMLARINA YÖNELİK FAALİYETLER

Aktif işgücü faaliyetleri, işgücü piyasası üzerinde doğrudan etkiye sahip olan ve istihdama ilişkin şartları, işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirmeyi hedefleyen önemli faaliyetler arasında yer almaktadır. Mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları, girişimcilik eğitim programları, toplum yararına programlar ve sosyal çalışma programı aktif işgücü piyasası programları arasında yer almakta olup, bu faaliyetler işgücü piyasasına yön vermek amacıyla uygulanmaktadır.

Özel politika gerektiren grupların istihdamının desteklenmesi, işgücünün mesleki niteliklerinin artırılması ve işgücüne iş tecrübesi kazandırılmasının yanı sıra kendi işini kurmak isteyenlerin desteklenmesini de hedefleyen aktif işgücü programları ülkemizde başarıyla uygulanmaktadır.

Meslek sahibi olmayan yahut sahip olduğu mesleki alanda yeterli bilgiye sahip olmayan, farklı mesleki alanlarda istihdam edilmek isteyen ya da mesleğini değiştirmek isteyen kişilere yönelik eğitim imkânları aktif işgücü faaliyetleri çerçevesinde sağlanmaktadır.

Bununla birlikte özel politika gerektiren gruplara yönelik çalışmalar da aktif işgücü programları içinde önemli bir yer teşkil etmektedir.

İşbaşı eğitim programları yoluyla; mesleğinde teorik bilgi sahibi olmasına karşın iş tecrübesi yönünden eksikliği bulunan kişilere deneyim kazandırılmakta; bu sayede hızlı bir şekilde istihdam edilebilirlikleri desteklenmektedir.

Toplum yararına programlar ile işgücü piyasasına girmekte zorluk yaşayan özel politika gerektiren gruplara kamusal faydanın yüksek olduğu alanlarda yapılacak işlerle çalışma alışkanlığı ve disiplininin kazandırılmasının yanı sıra geçici süreyle gelir desteği sağlanmaktadır.

İlk defa 2019 yılı yaz döneminde uygulanmaya başlanan sosyal çalışma programı ile de üniversite öğrencilerinin iş hayatında ihtiyaç duyacakları temel becerileri eğitim yıllarında kazanmaları amaçlanmaktadır.

Aktif işgücü programları, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarında alınan kararlar aracılığıyla hayata geçirilmekte olup, bu faaliyetler Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü koordinasyonunda hazırlanarak, Kurul toplantılarında değerlendirildikten sonra uygulamaya konulmaktadır.

2.1. Mesleki Eğitim Kursları

İŞKUR, işgücü piyasasından elde edilen veriler ışığında odalar, borsalar, birlikler, meslek kuruluşları ve işverenlerle birlikte işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu mesleklerde işsizlerin niteliklerini geliştirerek istihdam edilebilirliklerini artırmak maksadıyla mesleki eğitim kursları düzenlemektedir.

Kurslar; istihdam garantili ve garantisiz mesleki eğitim kursları, çalışanların mesleki eğitimi, engellilere yönelik mesleki eğitim ve rehabilitasyon faaliyetleri, hükümlü ve eski hükümlülerin mesleki eğitimine yönelik faaliyetler, özel politika ve uygulama gerektiren kişi ve gruplara yönelik mesleki eğitim kursları şeklinde çeşitlenmektedir.

Şekil 1: Mesleki Eğitim Kursları Faydalanıcı Sayısı

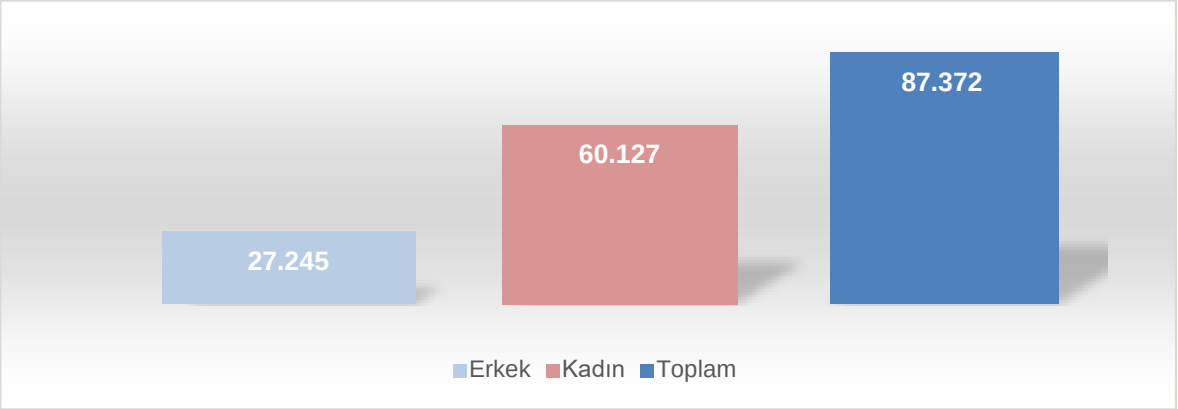

2020 yılında düzenlenen mesleki eğitim kurslarına toplam 87 bin 372 kişi katılmıştır. Yararlanıcıların yaklaşık; %69'u kadın, %56'sı 15-29 yaş grubundaki gençlerdir.

Şekil 2: Eğitim Durumuna Göre Mesleki Eğitim Kursu Faydalanıcı Sayısı

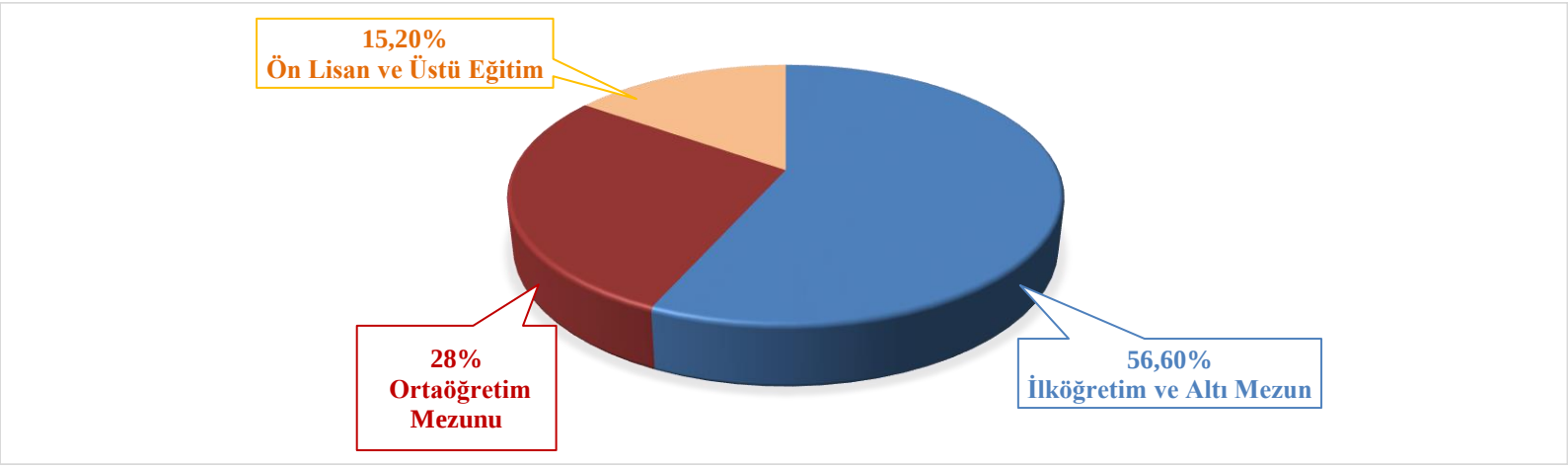

2020 yılında mesleki eğitim kurslarından yararlananların %56,6'sı ilköğretim ve altı mezunu, %28'i ortaöğretim mezunu, % 15,2'si ise ön lisans ve üstü eğitim mezunudur.

2.2. İşbaşı Eğitim Programları

İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin, edinmiş oldukları teorik bilgiyi, pratiğe dönüştürmek, mesleki açıdan tecrübe kazanmalarını sağlamak ve işverenlerin de işe alacağı kişiyi kendi bünyesinde yetiştirmesine ve kişiyi işin başında tanımasına imkân sağlamak amacıyla en az 2 çalışanı olan işyerlerinde İşbaşı Eğitim Programı (İEP) düzenlenmektedir.

Gerçek bir çalışma ortamını katılımcılara sunan ve yararlanıcılara tecrübe kazanma fırsatı sağlayan İEP'ler İŞKUR'un en önemli faaliyetleri arasında yer almaktadır.

Şekil 3: İşbaşı Eğitim Programları Faydalanıcı Sayısı

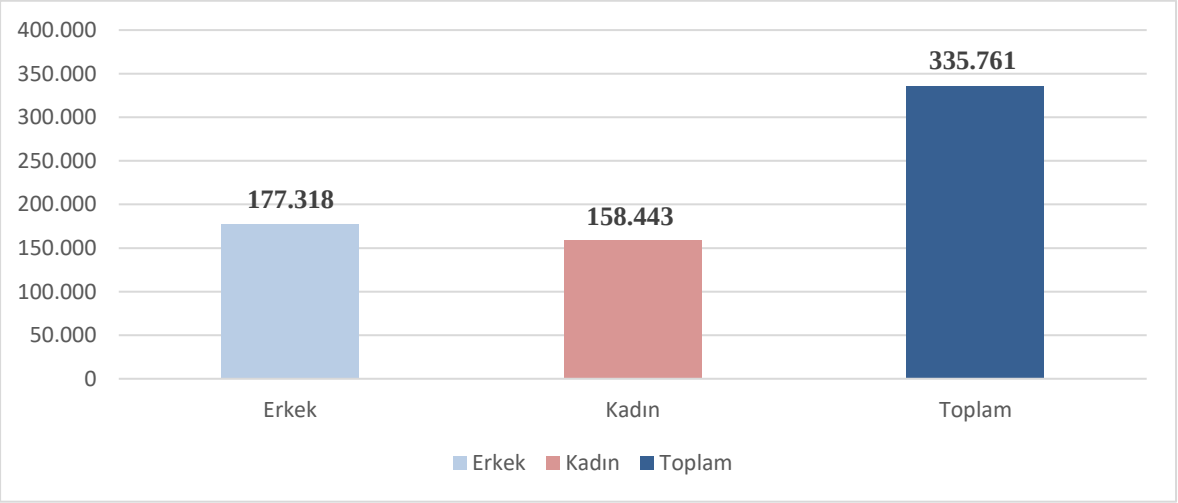

2020 yılında işbaşı eğitim programlarından toplam 335 bin 761 kişi yararlandırılmıştır. Katılımcıların yaklaşık %47'si kadınlardan oluşurken, %71'i 15-29 yaş grubundaki gençlerden oluşmaktadır.

Şekil 4: Eğitim Durumuna Göre İşbaşı Eğitim Programları Faydalanıcı Sayısı

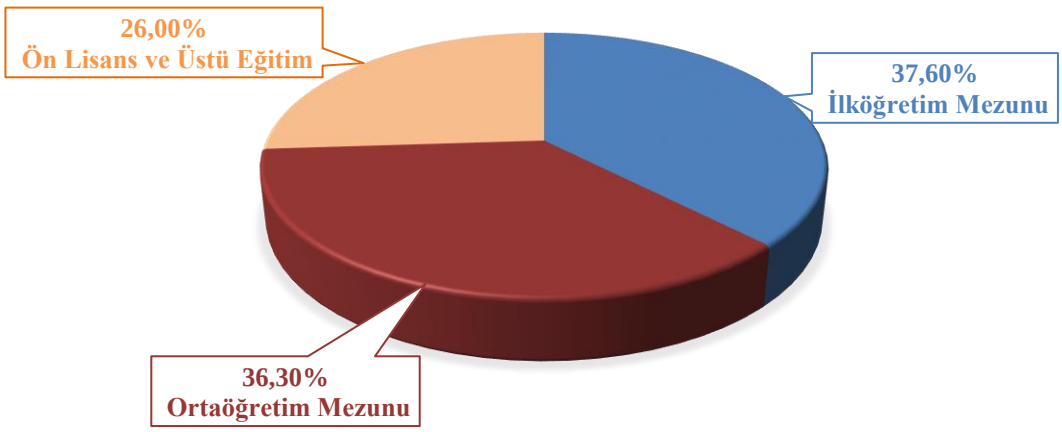

Eğitim düzeyi itibarıyla katılımcıların; %37,6'sı ilköğretim mezunu, %36,3'ü ortaöğretim mezunu, %26'sı ise ön lisans ve üstü eğitim mezunudur.

2.3. Toplum Yararına Programlar

Toplum Yararına Programlar (TYP), doğrudan veya yüklenici eli ile toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve bunlara geçici gelir desteği sağlamak maksadıyla uygulanmaktadır.

Çevre temizliği, kamusal altyapının yenilenmesi, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çevre düzenlemesi ile bakım onarım ve temizlik işleri yapılması, yenileme, tarihi ve kültürel mirasın korunması, ağaçlandırma, park düzenlemesi, vadi ve dere ıslahı ve erozyonu önleme gibi toplumun geneline yönelik fayda sağlayan alanlar, TYP'lerin uygulama alanlarını oluşturmaktadır.

Kadınlar, 35 yaş üstü bireyler, engelliler, eski hükümlüler, terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananlar TYP'lerin öncelikli hedef kitlesini oluşturmaktadır.

Şekil 5: Toplum Yararına Program Faydalanıcı Sayısı

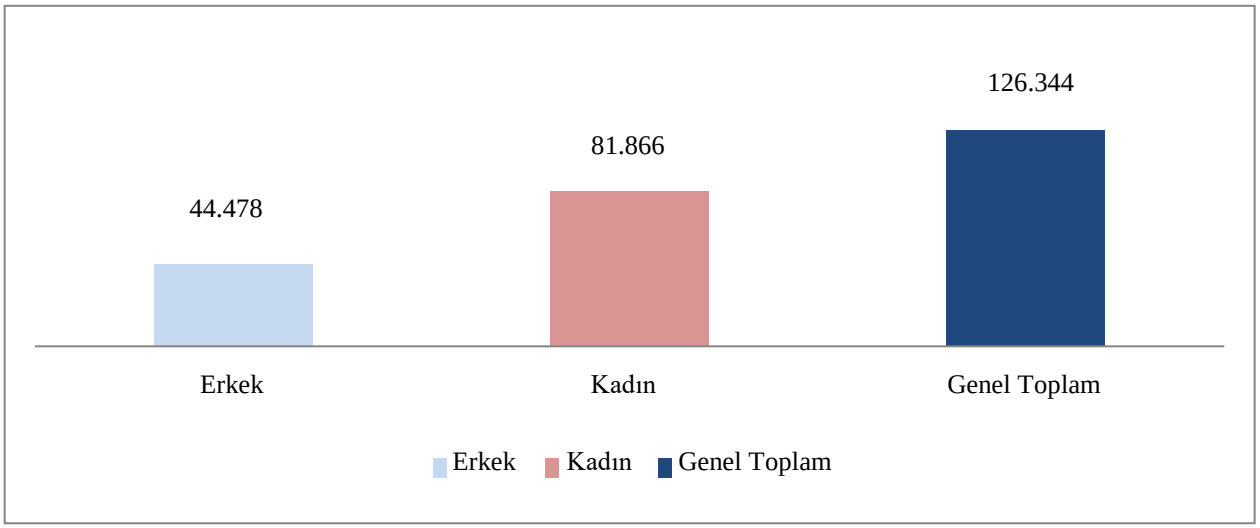

2020 yılında TYP kapsamında uygulanan programlardan, toplam 126 bin 344 kişi yararlandırılmıştır. Yararlanıcıların 44 bin 478'i erkeklerden, 81 bin 866'sı ise kadınlardan oluşmaktadır.

2.4. Sosyal Çalışma Programları

Sosyal Çalışma Programları, aktif işgücü programlarının hedef grup odaklı çeşitlendirilmesi uygulamaları çerçevesinde ilk defa 2019 yılı yaz döneminde uygulanmaya başlamıştır. Programın temel hedefi, üniversite öğrencilerinin iş hayatında ihtiyaç duyacakları temel becerileri, eğitim yıllarında edinmelerine destek olmak ve kamu yararı olan hizmetlere yönelik farkındalık kazanmalarını sağlamaktır. Covid-19 pandemisi tedbirleri kapsamında 2020 yılında Sosyal Çalışma Programı uygulanmamıştır.

3. İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZLERİNE YÖNELİK FAALİYETLER

İşgücü piyasasına ilişkin güncel, doğru ve güvenilir bilgiye sahip olmak, işsizliğin azaltılması, istihdamın korunup, geliştirilmesi noktasında büyük önem arz etmektedir. İŞKUR, işgücü piyasasını düzenli olarak izleyerek araştırmalar yapmakta, bu araştırmalardan elde etmiş olduğu verileri derlemekte ve analiz etmektedir. Bu analizler neticesinde elde edilmiş veriler aracılığıyla da sunmuş olduğu hizmetlerin nitelik ve niceliğini artırmaktadır.

2007 yılından itibaren İŞKUR tarafından, 2011 yılının ikinci yarısından itibaren ise TÜİK işbirliğiyle, işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla düzenli olarak İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) gerçekleştirilmektedir.

İPA sonuçları; genel istihdam yapısını, açık işlerde talep edilen becerilerin ve işyerlerindeki istihdam beklentisinin tespitini, gelecek dönemde ihtiyaç duyulacak meslekler ile temininde güçlük çekilen meslekleri göstermesi ve bu tespitler neticesinde aktif işgücü politikalarına veri teşkil etmesi açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir.

İşgücü Piyasası Araştırması (İPA), iş ve meslek danışmanlarımız tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile işverenlere işyerlerinde işyeri bilgi formu uygulanması suretiyle gerçekleştirilmektedir. Ancak bu yıl diğer yıllardan farklı olarak, pandemi nedeniyle Kurumumuz tarafından alınan tedbirlere istinaden teması en aza indirgemek amacıyla hibrit yöntem uygulanmıştır. Bu minvalde İl Müdürlüklerimiz, muhtelif yöntemler içerisinden (yüz yüze, telefon, elektronik posta vb) kendilerine göre en uygun biçimi belirlemişlerdir.

Nisan ayında gerçekleştirilmesi planlanan 2020 yılı İşgücü Piyasası Araştırması'nın saha çalışması, pandemi sebebiyle 9 Ekim ile 6 Kasım tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Pandemi nedeniyle 2015 yılından beri çalışma kapsamında olan 2-9 istihdamlı işyerleri bu yıl araştırma dışında tutulmuştur. Araştırma kapsamında Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından seçilen örneklem listesinde kayıtlı bulunan 10-19 ve 20+ istihdamlı 68.146 adet işyerine İşyeri Bilgi Formu uygulanmıştır. Bu nedenle araştırma raporunda bir önceki yılla yapılan karşılaştırmalarda 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri baz alınmıştır. Araştırma kapsamındaki işyerlerinden 10-19 istihdamlı işyerleri için Ardahan, Bayburt, Gümüşhane, Hakkâri, Kars, Kilis ve Tunceli illeri hariç olmak üzere Türkiye genelini temsil edecek şekilde örneklem yöntemi uygulanmış iken, 20+ istihdamlı işyerleri için ise Ankara, Bursa, İstanbul ve İzmir illeri hariç olmak üzere 77 ilde tam sayım yöntemi uygulanmıştır.

Çalışma kapsamında 10-19 istihdamlı 98 bin 424 işyeri, 20 ve daha fazla istihdamlı 89 bin 165 işyeri olmak üzere toplam 187 bin 589 işyeri için veri derlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında;

Sektörler itibariyle en fazla işyeri sırasıyla "İmalat", "Toptan ve perakende ticaret" ve "İnşaat" sektörlerinde yer almaktadır.

- 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 20,1'inin (19.751 işyeri), 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 22,7'sinin (20.282 işyeri) part-time çalışma yapan işyerleri olduğu görülmektedir.
- 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 17,8'i, 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 35,6'sının vardiyalı çalışma yaptığı görülmektedir.
- 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 14,2'sinin, 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 28,8'inin ihracat yaptığı görülmektedir. Çalışanların yüzde 33,6'sı İmalat sektöründedir. En az çalışan bulunan sektör ise "Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor" sektörüdür.
- Araştırma kapsamında; açık iş sonuçlarına bakıldığında;

  Araştırma kapsamındaki toplam 187 bin 589 işyerinden 23 bin 333 tanesinin çalışma döneminde işverenin piyasadan (dışarıdan) işgücü alarak doldurmak istediği işleri ifade eden açık işi olduğu tespit edilmiş ve bu işyerlerinde toplam 121 bin 1 kişilik açık iş olduğu bilgisi alınmıştır.
- 10+ çalışanlı işyerlerindeki açık iş oranı yüzde 1,1 olarak gerçekleşmiştir. Açık iş oranı en yüksek olan sektör "İdari ve destek hizmet faaliyetleri" sektörüdür. Daha sonra sırası ile "İmalat" ile "Bilgi ve iletişim" sektörü gelmektedir. En fazla açık iş "İmalat" sektöründe bulunmasına rağmen "İdari ve destek hizmet faaliyetleri" sektöründeki açık iş kapasitesi daha yüksektir. İşgücü temini sonuçlarına bakıldığında;
- 21 bin 945 işverenin 98 bin 185 pozisyonunda eleman temininde güçlük çektiği tespit edilmiştir. İşyeri büyüklüğüne göre ise 10-19 çalışanı olan işyerlerinin yüzde 10,7'sinde, 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinin ise yüzde 12,9'unda temininde güçlük çekilen mesleklerin olduğu görülmüştür.
- Araştırma kapsamında yer alan tüm işyerleri göz önünde bulundurulduğunda 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çektiğini bildiren işyeri oranı yüzde 11,7 olarak tespit edilmiştir.

4. ÖZEL POLİTİKA GEREKTİREN GRUPLARA YÖNELİK FAALİYETLER

Kadın, genç, engelli, eski hükümlü, yaşlı, göçmen, uzun süreli işsizler gibi kesimlerden oluşan ve işgücü piyasasına girmekte ve istihdamlarını sürdürülebilir kılmakta zorluk yaşayan kişiler, özel politika gerektiren gruplar olarak ifade edilmektedir.

İnsanların işsiz kalmaları halinde, mevcut yeteneklerin kaybedilmesi, kendine güvenin ve çalışma arzusunun azalması, düzenli bir gelirden mahrum kalınması ve hatta suç işleme yönünde eğilimin artması gibi hiç de istenilmeyen durumlar yaşanmaktadır. Bu nedenlerden dolayı, özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına girmesi ve istihdamlarının korunması; ekonomik, sosyolojik ve psikolojik açıdan büyük bir öneme sahiptir. Bu noktada bu bireylerin istihdamının desteklenmesine yönelik politikalar günden güne yaygınlaşmakta, hayata geçirilen yerel, ulusal ve uluslararası çalışmalarda bu gruplara yönelik farkındalık düzeyi artırılmaya çalışılmaktadır. İŞKUR da bu grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yönelik özel uygulama ve programlar geliştirmektedir.

Bu uygulamalardan birisi olan İş Kulüpleri; kadınlar, gençler, engelliler, uzun süreli işsizler, eski hükümlüler, madde bağımlılığı tedavisi görenler gibi özel politika gerektiren gruplara yönelik yöntem ve motivasyon desteği vermeyi hedefleyen yoğunlaştırılmış bir iş ve meslek danışmanlığı programıdır. 2017 yılı başında uygulamaya geçen İş Kulüpleri, hâlihazırda 69 il ve 77 birimde faaliyet göstermektedir. İş Kulüplerinin 2021 yılı sonuna kadar 81 il genelinde yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

İş Kulüplerinde; özgeçmiş hazırlama, mülakat teknikleri, iş arama kanalları hakkında teorik bilgilerin yanı sıra katılımcılara, işverenlerle birebir mülakat uygulaması hizmeti verilmekte ve böylece iş hayatına girmekte zorlanan vatandaşlarımızın yoğun danışmanlık desteği ile daha kolay iş bulmaları sağlanmaktadır.

Yine özel politika gerektiren grupların istihdamının desteklenmesine yönelik bir uygulama olan Toplum Yararına Programlar (TYP), doğrudan veya yüklenici eli ile toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve bunlara geçici gelir desteği sağlamak maksadıyla uygulanmaktadır.

Kadınlar, 35 yaş üstü bireyler, engelliler, eski hükümlüler ve terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananlar, TYP başvurularında öncelikli olarak değerlendirilmektedir.

Ayrıca özel politika gerektiren grupların yoğunlukla istifade ettikleri İstihdam Fuarı ve Kariyer Günü etkinlikleri çerçevesinde alınacak tüm kararlardan ve gerçekleştirilecek tüm faaliyetlerden sorumlu merciiler İİMEK kararı ile oluşturulmakta ve bu etkinliklerin kapsamı yerel düzeyde olgunlaştırılmaktadır.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları, işgücü piyasasına ilişkin sorunlara çözüm üretirken, aynı zamanda yereldeki en yakın aktör olarak özel politika gerektiren gruplara yönelik önemli görevleri yerine getirmekte ve bu konuda birçok destekleyici politikayı hayata geçirmektedir.

4.1. Kadınlar

Beşeri sermayenin büyüklüğü ve niteliği, ekonomik ve sosyal kalkınmanın en önemli unsurları arasında yer almaktadır.

Cumhuriyetimizin 100. kuruluş yıldönümü olan 2023 yılında Dünya'nın en büyük on ekonomisi arasında yer alma hedefine ulaşılması noktasında, nüfusumuzun yaklaşık olarak yarısını oluşturan kadınların da ekonomik hayata etkin katılımı büyük öneme sahiptir. Kadınların ekonomik yaşama daha fazla katılmaları ve toplumdaki konumlarının iyileştirilmesi, kalkınma ve büyümeden daha fazla pay almalarını sağlayacaktır.

Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması konulu 2010 / 14 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kadın istihdamı konusunda İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarına çeşitli görevler verilmiştir. Buna göre; İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları çalışmalarında kadın-erkek fırsat eşitliğini gözetmekte ve bu kurullara "kadın" konusunda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından bir temsilcinin katılımı sağlanmaktadır.

2002 yılında İŞKUR aracılığıyla özel sektörde 4 bin 543 kadın işe yerleştirilmiş iken; 2020 yılında 62 kat artışla 279 bin 486 kadın özel sektörde işe yerleştirilmiştir.

Son yıllarda kadınların, gençlerin ve engellilerin istihdamının daha fazla desteklenmesine yönelik teşvik düzenlemeleri de hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda 2018 yılında uygulaması başlatılan "İlave İstihdam Teşviki" ile bir önceki yıl çalışan sayısı ortalamasına ilave olarak istihdam edilecek her bir sigortalının sigortalı ve işveren hissesi primleri ile damga ve gelir vergisi işsizlik sigortası fonundan karşılanmaktadır. Bilişim ve imalat sektöründe ilave istihdam edilen her bir kişi için aylık 3.792,47 TL'ye kadar; diğer sektörlerde ise ilave istihdam edilen her bir kişi için aylık 1.556,53 TL'ye kadar destek sağlanmaktadır.

“İlave İstihdam Teşvikinden” yararlanma süresi, kapsama giren her bir sigortalı için en fazla 12 ay iken, gençlerin (18-25 yaş), kadınların ve engelli vatandaşların işe alınması durumunda yararlanma süresi 18 ay olarak uygulanmaktadır.

Bununla birlikte 2011’den bu yana kadın ve genç istihdamı ile mesleki yeterlilik belgesi sahibi olanların istihdamını teşvik etmek amacıyla; 31.12.2020 tarihine kadar 18 yaş ve üzeri kadınları istihdam eden özel sektör işverenlerinin kişinin durumuna göre 24 ila 54 ay arasında, prime esas kazanç üst sınırına kadarki sosyal güvenlik primi işveren payları (733,37 ila 5.500,41 TL) yine fondan karşılanmaktadır.

Birinci 100 Günlük Eylem Planı kapsamında uygulamaya başlanan “Kadın İstihdamının İşte Anne Projesi İle Desteklenmesi Projesi” ile işgücü piyasası açısından diğer kişilere göre daha dezavantajlı konumda bulunan ve çocuk bakımı nedeniyle çalışamayan kadınların işgücüne kazandırılması hedeflenmiştir.

Proje en az yüzde elli istihdam garantili mesleki eğitim kursları ile işbaşı eğitim programlarında uygulanmaktadır. Projeden yararlanacak kadınlar İş Kulüplerinin bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerinde İş Kulübüne yönlendirilmekte ve kulüp çalışmalarından faydalanması sağlanmaktadır. İş Kulübü bulunmayan illerde ise kadınların öncelikle yoğunlaştırılmış iş ve meslek danışmanlığı hizmetinden yararlanması sağlanmaktadır. Bu kişiler ardından Kurumumuz tarafından düzenlenen istihdam garantili mesleki eğitim kurslarına veya işbaşı eğitim programlarına yönlendirilmektedir.

Bu kapsamda 2020 yılında kurs ve programlara katılan kadınlara, kursa veya programa devam edilen günler için 95 TL tutarında kursiyer zaruri gideri ödemesi gerçekleştirilmiştir. 1 Eylül 2018 tarihi itibarıyla başlayan projeden 43 bin 990 kadın yararlanmıştır.

İş ve aile yaşamının uyumlaştırılması amacıyla İş Kanununa eklenen hükümle doğum yapan kadınların veya 3 yaşından küçük çocuğu evlat edinen kadın veya erkeklerin analık izninden itibaren doğum sayısı, tekil/çoğul doğum olması veya çocuğun engellilik durumuna göre 60 ila 360 gün arasında haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz izin kullanabilmesinin önü açılmıştır.

Aynı zamanda bu izinden yararlananlar, belirli prim ve başvuru şartlarını sağlamaları halinde çalışmadıkları dönem için İşsizlik Sigortası Fonundan yarım çalışma ödeneği ile desteklenmektedir.

Bu kapsamda uygulamanın ilk başladığı 2016 yılı Şubat ayından 2021 yılı Şubat ayı sonuna kadar toplam 33 bin 885 kişi yarım çalışma ödeneği için başvuru yapmış olup, 31 bin 693 kişi yarım çalışma ödeneği almaya hak kazanmıştır.

Şekil 6: Bireysel Görüşme Yapılan Kadın Oranı

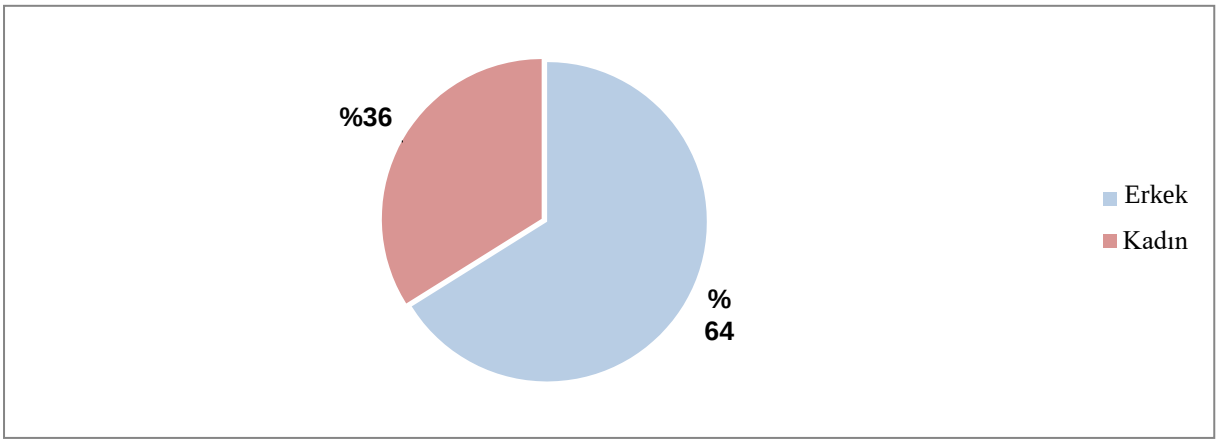

İŞKUR tarafından yapılan bireysel görüşmelerle, vatandaşlarımız Kurum hizmetleri hakkında bilgi sahibi olmakta ve işgücü piyasasına giriş noktasında daha donanımlı hale gelmektedir. 2020 yılında 1 milyon 923 bin 696 danışan ile 2 milyon 663 bin 432 bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. 2020 yılı içinde 689 bin 970 kadın danışan ile 890 bin 940 bireysel görüşme yapılmıştır. Bireysel görüşmenin oransal dağılımı; % 64 erkek ve % 36 kadın olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 7: İşe Yerleştirilen Kadın Oranı

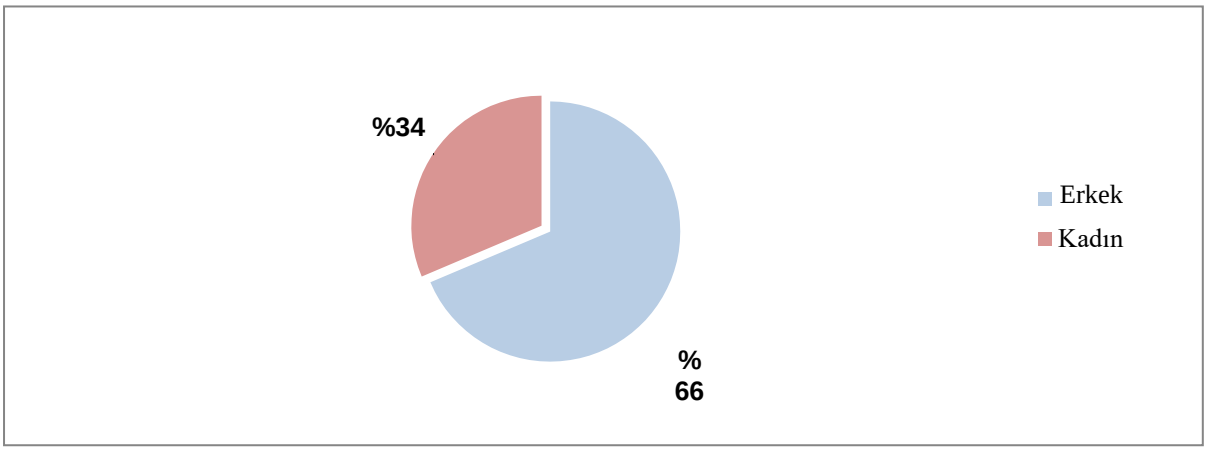

2020 yılında İŞKUR aracılığıyla özel sektörde işe yerleştirilen 833 bin 559 kişinin, 279 bin 486’sı kadındır. İşe yerleştirilenler içerisindeki kadın oranı % 34, erkek oranı ise % 66’dır.

Şekil 8: Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalanan Kadın Oranı

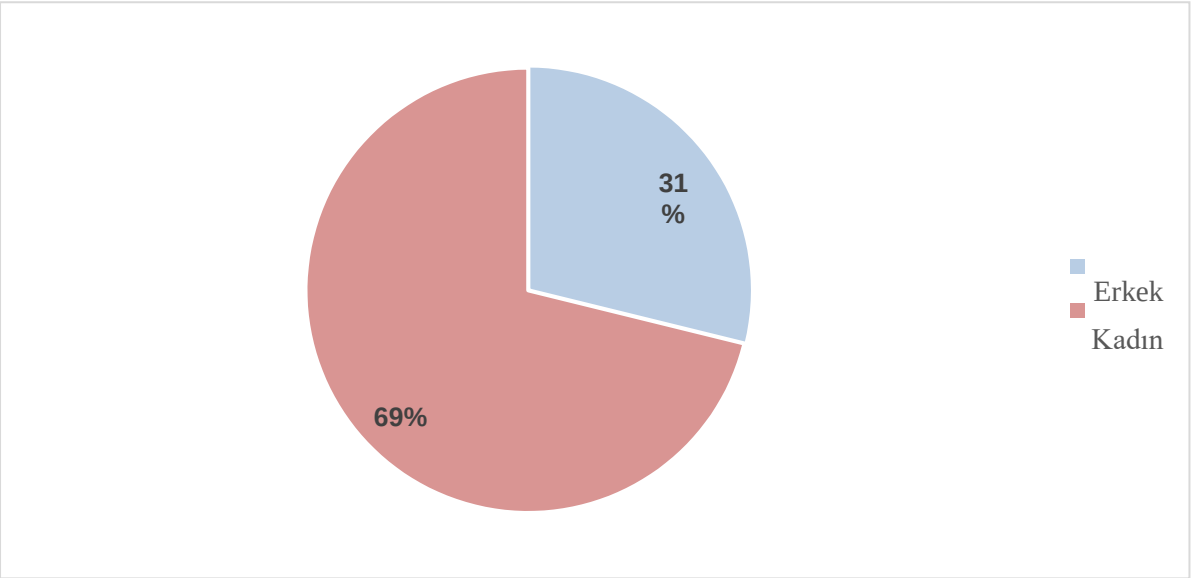

Mesleki eğitim kursları, özellikle kadınlar için Kurumumuz tarafından yürütülen önemli faaliyetlerden birisidir. Bu kapsamda 2020 yılında Kurumumuzun sağlamış olduğu mesleki eğitim kurslarından toplam 87 bin 372 kişi yararlanmış olup, bu kişilerin 60 bin 127'si kadın, 27 bin 245'i ise erkektir. Mesleki eğitim kurslarından yararlananların çoğunluğunun kadın olması dikkat çekicidir.

Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere, mesleki eğitim kurslarından yararlananların yaklaşık % 69'u kadın, % 31'i ise erkeklerden oluşmaktadır.

Şekil 9: İşbaşı Eğitim Programlarından Faydalanan Kadın Oranı

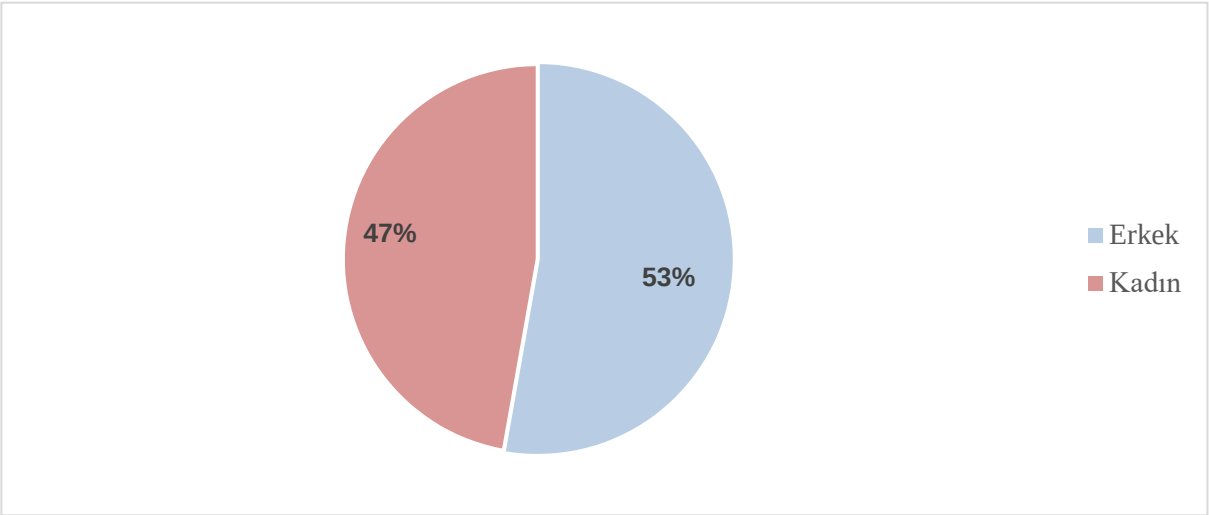

İşbaşı eğitim programları, aktif işgücü piyasası programları içerisinde önemli bir yer tutmakta ve işi işin başında öğrenmeyi sağlaması bakımından teorik eğitimden farklılaşmaktadır.

2020 yılında işbaşı eğitim programlarından 335 bin 761 kişi yararlanmıştır. Bu kişilerin 177 bin 318'ini erkekler, 158 bin 443'ünü ise kadınlar oluşturmaktadır. Tablodan da görüleceği üzere, işbaşı eğitim programlarına katılanların % 47'sini kadınlar, % 53'ünü ise erkekler oluşturmaktadır.

4.2. Gençler

Tecrübe eksikliği, beceri noksanlığı ve uyumsuzluğu başta olmak üzere çeşitli nedenlerden ötürü işgücü piyasasına girişte zorluk yaşayan gençlere (15-24 yaş) yönelik Kurumumuz tarafından önemli destek politikaları geliştirilmektedir. Bu kapsamda 2020 yılında 298 bin 49 genç, özel sektörde işe yerleştirilmiştir.

İlave istihdam teşvikinde sektörel farklılaşmaya gidilmiş olmakla birlikle işgücü piyasamıza önemli bir ivme kazandıracak olan bu uygulamada, özel politika gerektiren gruplara ilişkin de bir takım koruyucu düzenlemelere yer verilmiştir. "İlave İstihdam Teşvikinden" yararlanma süresi, kapsama giren her bir sigortalı için en fazla 12 ay iken, gençlerin (18-25 yaş), kadınların ve engelli vatandaşlarımızın işe alınması durumunda yararlanma süresi 18 ay olarak uygulanmaktadır. Bu sayede, gençleri işe alma konusunda çekince sahibi olan işverenlerin bu kaygılarının giderilmesine katkı sağlanmaktadır.

İlave İstihdam Teşvikinin yanı sıra, 2011'den bu yana kadın ve genç istihdamı ile mesleki yeterlilik belgesi sahibi olmayı teşvik etmek maksadıyla; 31.12.2020 yılına kadar 18-29 yaş arası gençleri istihdam eden özel sektör işverenlerinin 24 ile 54 ay, prime esas kazanç üst sınırına kadarki sosyal güvenlik primi işveren payları (524,47 TL ila 3.933,54 TL) karşılanmaktadır.

Çırak ve aday çıraklar ile işletmelerde mesleki eğitim gören, staj veya tamamlayıcı eğitime devam eden öğrenciler için ücret desteği sağlanmakta ve eğitim ile iş hayatı arasındaki ilişki güçlendirilmektedir.

Ayrıca üniversite öğrencilerinin de hızlı bir şekilde iş yaşamına geçişini sağlamak maksadıyla fen ve mühendislik bilimlerinde eğitim alan öğrencilerin öğrenimlerinin son yılında bir yarıyıl özel sektör işletmelerinde, teknoparklarda, Ar-Ge merkezlerinde ya da sanayi kuruluşlarında uygulamalı eğitimlerinde ücret desteği sağlanmaktadır.

Mesleksizlik sorununu çözmek ve iş arayanlara işgücü piyasasında talep edilen mesleki nitelik ve becerileri kazandırmak maksadıyla Türkiye'nin dört bir yanında mesleki eğitim kursları düzenlenmektedir.

Gençlerimizin işgücü piyasasına girişlerini kolaylaştırmak ve mesleki tecrübe eksikliğini gidermek maksadıyla işbaşı eğitim programları düzenlenmektedir.

İşbaşı eğitim programları, işverenlerin talepleri ve günümüz şartlarına uygun şekilde yapılandırılmaktadır. Bu kapsamda 2018 yılında bilişim ve imalat sektörlerindeki mesleklerde düzenlenen işbaşı eğitim programlarının süresi 3 aydan 6 aya çıkarılmıştır. Söz konusu düzenlemeyle bilişim ve imalat sektörlerinde nitelikli işgücünün yetiştirilmesi özel olarak desteklenmektedir.

Gençlere nitelikli alanlarda ve geleceğin mesleklerinde eğitimler de sunulmaktadır. Siber güvenlik, bulut bilişim, oyun geliştirme uzmanı ve kodlama gibi çağımızın ve geleceğin meslekleri olarak görülen alanlarda düzenlenecek işbaşı eğitim programlarına katılan 18- 29 yaş arası gençlerimiz için işbaşı eğitim programlarının süresi 9 aya uzatılmış ve programa katılan gençlere 2020 yılında günlük 100 TL cep harçlığı verilmiştir.

Bireysel danışmanlık hizmetlerinin yanı sıra okullarda gerçekleştirilen danışmanlık faaliyetleriyle, Meslek Tanıtım Günü etkinlikleriyle, yıllık basılan Meslek Seçimine Destek Dergisi ve Üniversite İŞKUR Kampüslerde verilen hizmetlerle gençlere kariyer planlarında ve meslek seçimlerinde destek olunmaktadır.

İllerde düzenlenmeye başlayan "Meslek Tanıtım Günleri" ile üniversite tercihleri öncesinde öğrencilere yardımcı olmak amaçlanmaktadır. 2020 yılında 9.283 genç bu faaliyetlere katılmıştır.

Meslek seçme aşamasında bulunan öğrencilere ve velilerine yardımcı olmak amacıyla hazırlanan ve 2013 yılında 700 bin adet, 2014-2018 yılları arasında 1'er milyon adet basılarak dağıtılan Meslek Seçimine Destek Dergisi, 2019 yılında da 500 bin adet basılarak dağıtılmıştır. İş ve meslek danışmanları tarafından yapılan okul ziyaretleri kapsamında düzenlenen seminerlerde iş arama becerileri ve dergi hakkında öğrenciler bilgilendirilmiş ve dergiler okullarda öğrencilerle paylaşılmıştır. 2020 yılında yaşanan pandemi nedeniyle yüz yüze eğitime ara verildiğinden Meslek Seçimine Destek Dergisi online ortamda öğrencilere sunulmuştur.

Üniversite öğrencilerine etkin bir şekilde iş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunulabilmesi için devlet ve vakıf üniversitelerinde kampüslerde/fakültelerde/yüksekokullarda 2013 yılından bu yana 105 noktada faaliyet gösteren Üniversite İrtibat Noktaları, 2020 yılında yeniden yapılandırılarak "İŞKUR Kampüs" adıyla faaliyetlerine devam etmektedir.

Yeni yapıda İş Kulübü ve Üniversite Kariyer Merkezleri işbirliğinin artırılarak öğrencilere hizmet sunulmaya devam edilmektedir. Sunulan hizmetlerde etkinliğin artırılması amaçlanmıştır.

İşe İlk Adım Projesi ile yüksekokul veya fakültelerden mezun olan 18-29 yaş aralığındaki gençlerin mesleki deneyim ve tecrübe kazanmaları ve daha hızlı istihdam edilmeleri hedeflenmektedir. Proje ile zorunlu istihdam sürecinden sonra on iki ay süreyle programa katılan katılımcıları istihdam eden işverenlere ücret desteği ödenmiştir. Proje kapsamında istihdam edilen kişilere zorunlu istihdam sürecinde ödenen ücretin net asgari ücretin %50'sine karşılık gelen tutarı ile zorunlu istihdam sürecinden sonraki on iki ay süresince net asgari ücretin % 25'i Kurumumuz tarafından karşılanmıştır. Proje 31.07.2019 tarihinde sona ermiş olup, projeden 2019 yılında 7.378 kişi yararlanmıştır.

Üniversiteler, yerel düzeyde faaliyet gösteren diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde düzenlenen Kariyer Günü etkinlikleri ile çalışma hayatına yeni atılacak olan nitelikli gençler, işverenler ve alanında uzman kişilerle buluşturulmakta ve gençlerin sektörler ve firmalar hakkında bilgi edinerek kariyer planlaması yapmasına destek sağlanmaktadır. Ayrıca 2019 yılında Sayın Bakanımızın talimatlarıyla üniversite öğrencilerine yönelik kampanya başlatılması konusunda çalışmalar yapılmış ve bu kapsamda 81 ilde "İŞKUR Kampüste" ismiyle üniversite öğrencilerinin eğitimden iş hayatına geçiş yapmasını destekleme maksadıyla bilgilendirme faaliyetleri düzenlenmiştir. 2020 yılı içerisinde 29 Kariyer Günü gerçekleştirilmiştir.

2019 yılında Mersin ilinde "Türkiye'nin ilk sanal istihdam fuarı" gerçekleştirilmiştir. Söz konusu sanal fuar, 2-3 Mayıs 2019 tarihlerinde 9 uncusu düzenlenen Mersin İş ve Kariyer Fuarı (MERSİNİF) 2019 etkinliği ile eş zamanlı olarak uygulanmıştır. Etkinliğin ikincisi 25-26 Eylül 2019 tarihlerinde 50 firmanın katılımıyla, üçüncüsü 26-27 Aralık 2019 tarihlerinde 132 firmanın katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Dördüncü Sanal İstihdam Fuarı ise 24-25 Aralık 2020 tarihlerinde kısa ve orta vadede en çok işgücü talebinde bulunacak 50 firmayla gerçekleştirilmiştir

Şekil 10: Özel Sektörde İşe Yerleştirilen Genç Sayısı

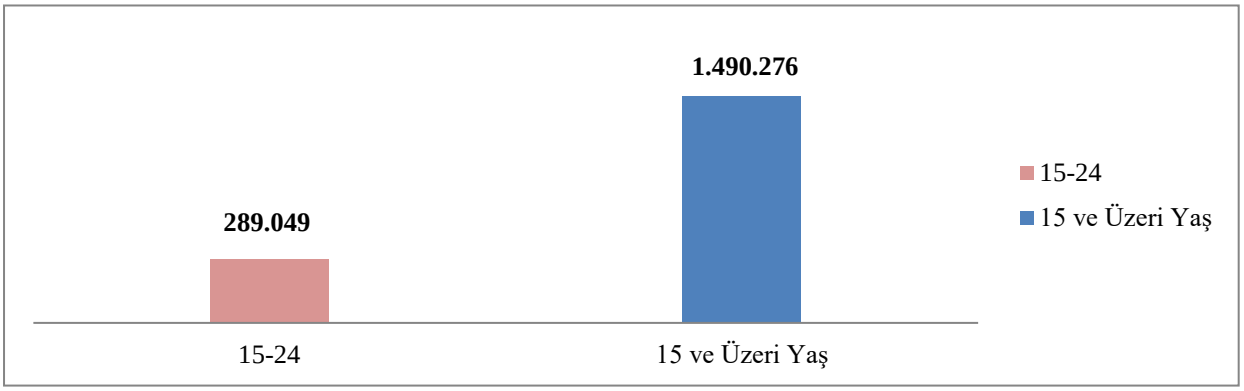

Gençlere yönelik özel çalışmaların da etkisiyle, 2020'de özel sektörde işe yerleştirilen kişilerin 289 bin 49'unu 15-24 yaş grubundaki gençler oluşturmuştur.

Şekil11: Gençlerle Yapılan Bireysel Görüşme Sayısı

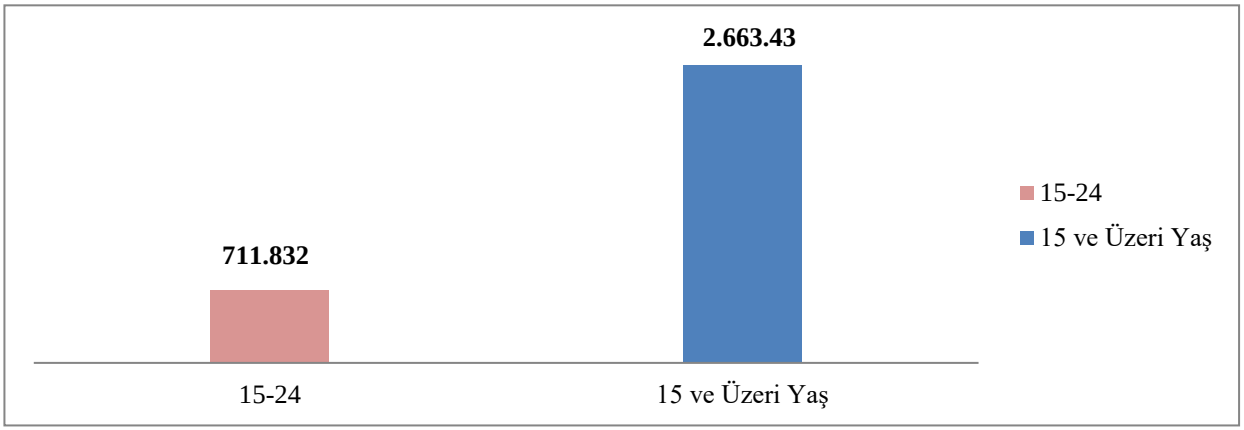

Bireysel görüşme sayısı 2020 yılında 2 milyon 663 bin 432 olarak gerçekleşmiş olup, 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerde bu sayı 711 bin 832'dir.

Eğitim ve öğretim kurumlarına gerçekleştirilen ziyaretlerle öğrencilerin; meslekler, meslek seçiminin önemi, iş arama becerileri gibi kariyer planlamasında önemli konular hakkında bilgilendirilmeleri hedeflenmektedir. 2020 yılında 7 bin 668 eğitim-öğretim kurumu ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Şekil 12: Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalanan Genç Sayısı

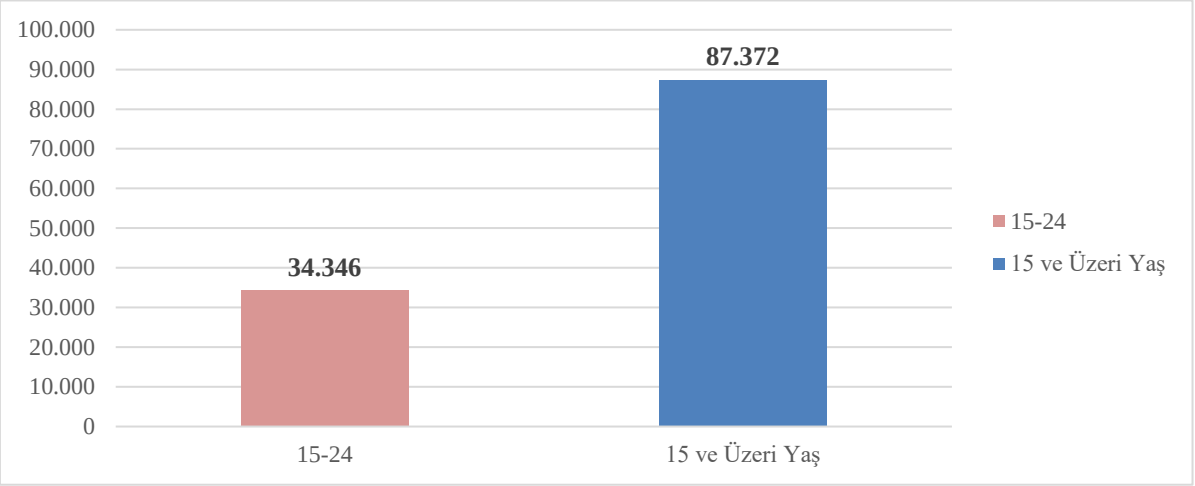

2020 yılında toplam 87 bin 372 kişi mesleki eğitim kurslarından yararlanmıştır. Bu kişilerin 34 bin 346'sı 15-24 yaş grubunda yer almaktadır.

Şekil 13: İşbaşı Eğitim Programlarından Faydalanan Genç Sayısı

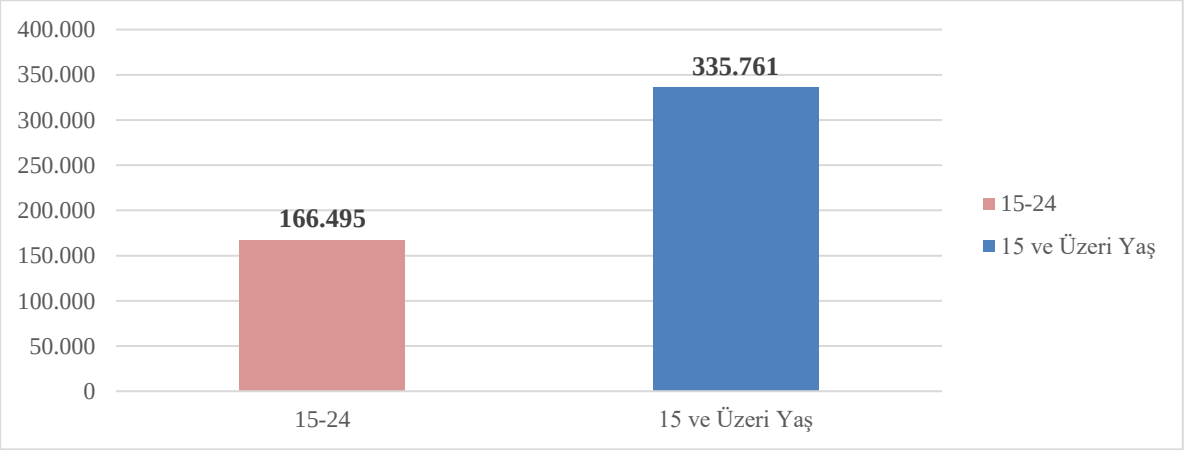

2020 yılında işbaşı eğitim programlarına katılan 335 bin 761 kişinin, 166 bin 495'i gençlerden oluşmaktadır. Bu tablo, programın genç istihdamına yönelik önemini göz önüne sermektedir.

4.3. Engelliler

Ülkemizde engellilerin işçi olarak istihdamı, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30 uncu maddesinde öngörülen kota sistemi çerçevesinde gerçekleştirilmekle birlikte; kota kapsamında olmayan işyerlerine sağlanan teşviklerle de engelli istihdamı desteklenmektedir.

4857 Sayılı İş Kanunu'nun engelli ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu başlıklı 30 uncu maddesine istinaden işverenler, elli (tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde 51) veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlü olup çalıştırmakla yükümlü oldukları işçileri Kurumumuz aracılığı ile sağlamaktadır.

Ayrıca, kota kapsamında olup olmamasına bakılmaksızın özel sektör işverenlerinin çalıştırdığı engellilerin prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı Hazine tarafından karşılanmaktadır. Hazine tarafından finanse edilen bu teşvike ilave olarak Çalışma Hayatında Milli Seferberliğin 2. Fazı kapsamında hayata geçirilen İlave İstihdam Teşvikinde de kadınlara, gençlere ve engellilere özel düzenleme yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda işverenlerin 2020 yılı sonuna kadar bir önceki takvim yılındaki sigortalı sayısının ortalamasına ilave olarak işe aldıkları her bir sigortalı için 12 ay süreyle uygulanan destek süresi, işverenlerin istihdam ettikleri kişinin kadın, genç ve engelli olması durumunda 18 ay olarak uygulanmaktadır.

Yükümlü olduğu halde engelli istihdam etmeyen işverenlere ise idari yaptırım uygulanmaktadır. Bu kapsamda engelli işçi çalıştırmadığı için işverenlerden tahsil edilen ceza paraları; engellilerin kendi işini kurmaları, engellinin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojileri, engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanması projelerinde kullanılmaktadır.

İŞKUR'a kayıt olarak iş arayan engellilere iş ve meslek danışmalığı hizmetleri verilerek engelliler; ya mesleki niteliklerini artırmak için kurs veya işbaşı eğitim programlarına yönlendirilmekte ya da durumlarına uygun işlere yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca, engellilerin kendi işlerini kurmaları da teşvik edilmektedir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 30 uncu maddesine istinaden işverenlerin istihdam etmekle yükümlü oldukları engelli, eski hükümlü ve terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananların işçi statüsünde istihdamına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla 17.02.2020 tarihli ve 4236118 sayılı Genel Müdür Onayı ile Engelli, Eski Hükümlü ve Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İstihdamı Hakkında Genelge düzenlenerek yürürlüğe girmiştir.

Şekil 14: Engelli İşe Yerleştirme Sayısı

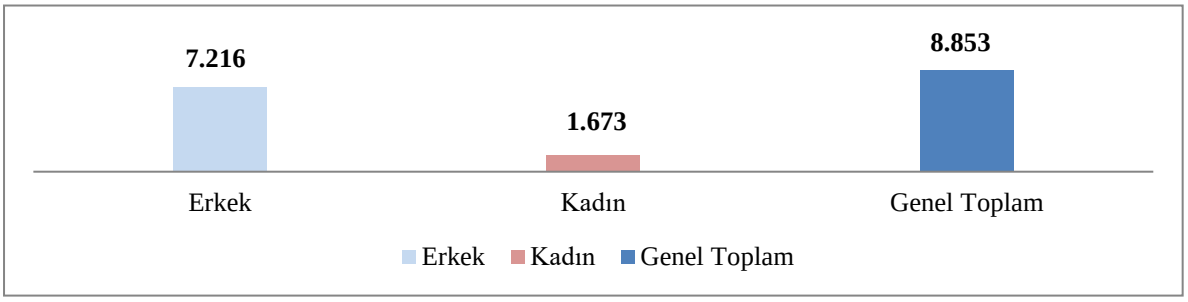

2020 yılında 8 bin 853 engelli vatandaşımız Kurumumuz tarafından işe yerleştirilmiştir. Bu kapsamda işe yerleşenlerin 1.673'ü kadınlardan, 7 bin 216'sı ise erkeklerden oluşmaktadır.

Şekil 15: Bireysel Görüşme Yapılan Engelli Sayısı

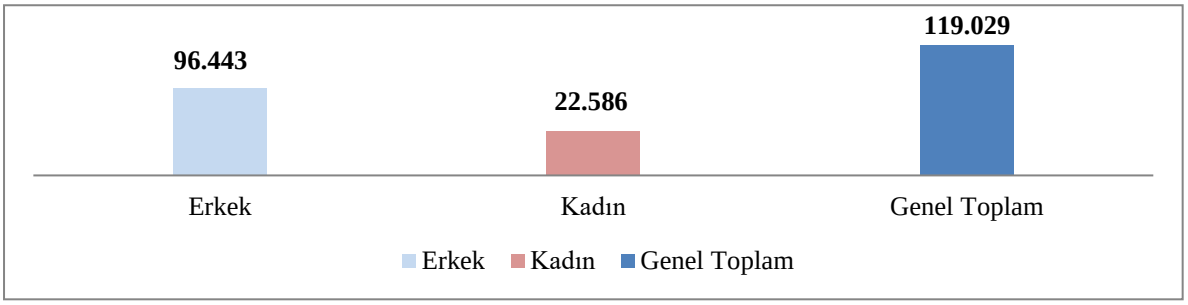

2020 yılında 119 bin 29 engelli bireyle, 211 bin 172 bireysel görüşme yapılmıştır. Bireysel görüşme yapılan engellilerden 96 bin 443'ü erkek, 22 bin 586'sı ise kadındır.

Şekil 16: Mesleki Eğitim Kurslarına Katılan Engelli Sayısı

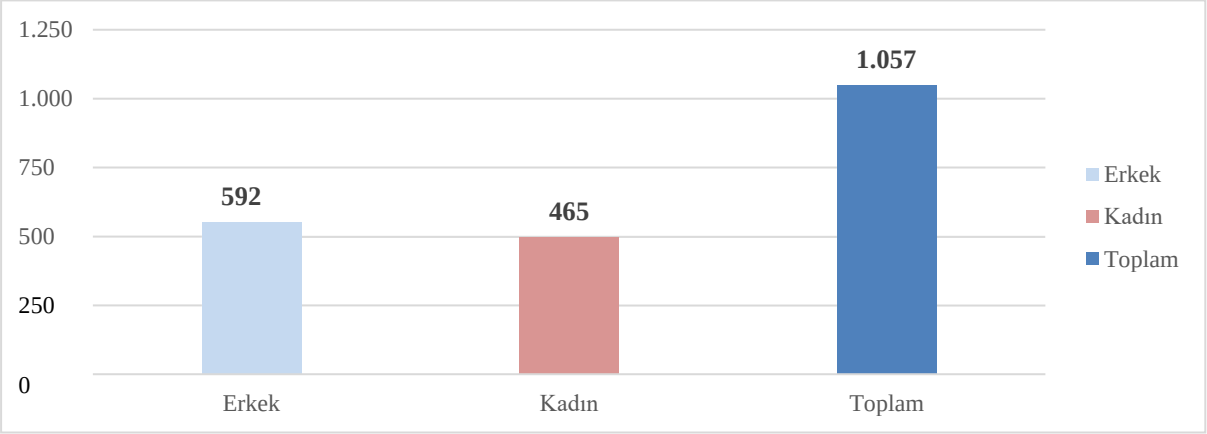

2020 yılında 1.057 engelli birey mesleki eğitim kurslarından faydalandırılmıştır. Kurslardan faydalananların 592'si erkek, 465'i ise kadınlardan oluşmaktadır.

Şekil 17: İşbaşı Eğitim Programlarına Katılan Engelli Sayısı

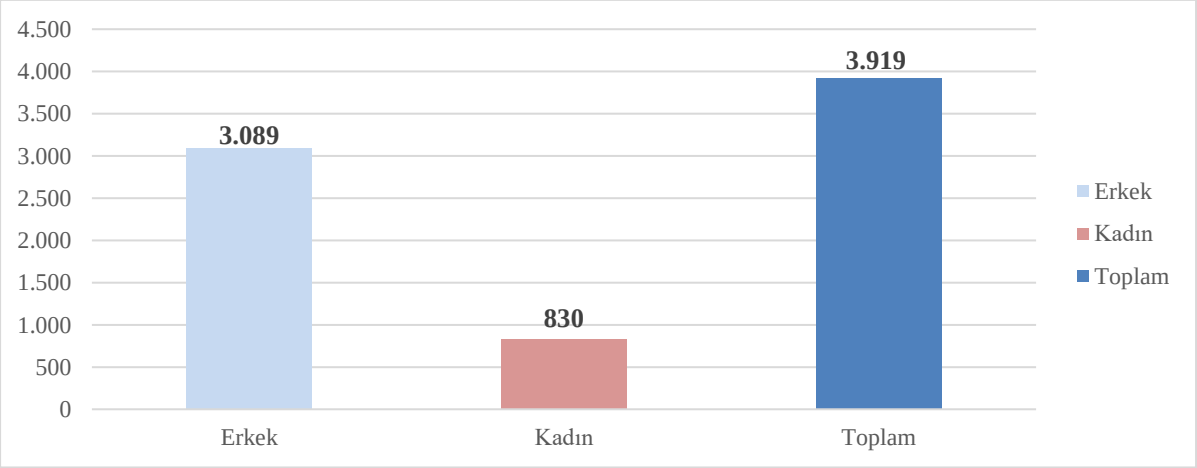

2020 yılında 3 bin 919 engelli birey işbaşı eğitim programlarından faydalandırılmıştır. Bu kapsamda programdan faydalananların 3.089'u erkek, 830'u ise kadınlardan oluşmaktadır.

Kurumumuz tarafından kendi işini kurmak isteyen engellilere 50 bin TL'ye kadar hibe desteği sağlanmıştır. Engelliler tarafından hazırlanan projelerde amaç engellinin bizzat işin başında olması ve çalışmasıdır. Yeni bir iş kuracak engellinin iş kuracağı alanda mesleki eğitim diploma veya sertifikası veya girişimcilik eğitimi sertifikası sahibi olması gerekmektedir.

Bu kapsamda sağlanan destekler aşağıda yer almaktadır.

• Kuruluş İşlemleri Desteği: İşyeri kuruluşu için yapılan resmi işlemler, onaylar, izinler, ruhsatlar gibi masraflar için en fazla 3.000 TL'dir.

• İşletme Gideri Desteği: Sözleşme imza tarihinden itibaren işletmeye 12 ay içinde olmak şartı ile fatura karşılığı olarak işletme giderlerinin (su, elektrik, iletişim, ısınma, kira tanıtım) en fazla % 60'ını geçmeyecek şekilde yıllık toplamda en fazla 11.000 TL'dir.

• Kuruluş Desteği: Sözleşme imza tarihinden itibaren 12 ay boyunca fatura karşılığı olmak üzere işletmenin temel faaliyet alanı ile ilgili makine, teçhizat, yazılım, donanım, ham ve ara madde, sarf malzeme, ofis malzemesi gibi maliyetler için en fazla 36.000 TL'dir.

Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmayan İşverenlerden Tahsil Edilen İdari Para Cezalarını Kullanmaya Yetkili Komisyona, 2020 yılında engellilerin kendi işini kurması ile ilgili 1.945 adet proje sunulmuş, bu projelerden 917'si desteklenmiştir.

Engellilere yönelik sunulan Kurum hizmetlerinin kapasitesinin geliştirilmesi ve standart hale getirilmesi gayesiyle, engelli bireylerin istihdama kazandırılması için dünyada gelişmiş birçok ülkede uygulanan modern ve maliyet etkin yöntem olarak kabul edilen destekli istihdam modeli (İş Koçluğu) uygulamasının Kurumumuz bünyesinde hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar 2018 yılı itibarıyla başlatılmıştır. Engelli İş Koçluğu, engelli bireylerin istihdama geçişinde, istihdamda iken işe uyumlarının sağlanmasında ve dolayısıyla engellilerin istihdamının sürdürülebilir olmasında etkin kullanılan bir yöntemdir. Destekli istihdam modelinin Kurumumuzda hayata geçirilmesi sürecinin sonunda bireyin engeli üzerinden değil beceri ve nitelikleri üzerinden bir eşleştirme sisteminin hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. İş ve Meslek Danışmanlarının branşlaşması kapsamında 2020 yılı sonu itibariyle 51 ilde 72 birimde Engelli İş Koçluğu hizmeti sunulmaktadır.

4.4. Eski Hükümlüler

Eski hükümlüler, başta önyargılar olmak üzere çeşitli nedenlerle işgücü piyasasına girmekte zorluk yaşamaktadır. Ülkemizde eski hükümlü istihdamı konusunda kota sistemi uygulanmak suretiyle bu kişilerin istihdam edilmelerine çalışılmaktadır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30 uncu maddesine göre; işverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi veya 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu veya 16/6/1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu kapsamına giren ve askerlik hizmetini yaparken 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 21 inci maddesinde sayılan terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananları meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.

Kurumumuz eski hükümlülere yönelik çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bireysel görüşmeler aracılığıyla bu kişilerin karşılaşmış oldukları sorunların ortadan kaldırılmasına çalışılmakta, ayrıca kendi işini kurmak isteyen eski hükümlülere Kurumumuzca hibe desteği sağlanmaktadır.

Bunun yanı sıra mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları vasıtasıyla da eski hükümlü istihdamı noktasında önemli çalışmalar yürütülmektedir.

Şekil 18: Bireysel Görüşme Yapılan Eski Hükümlü Sayısı

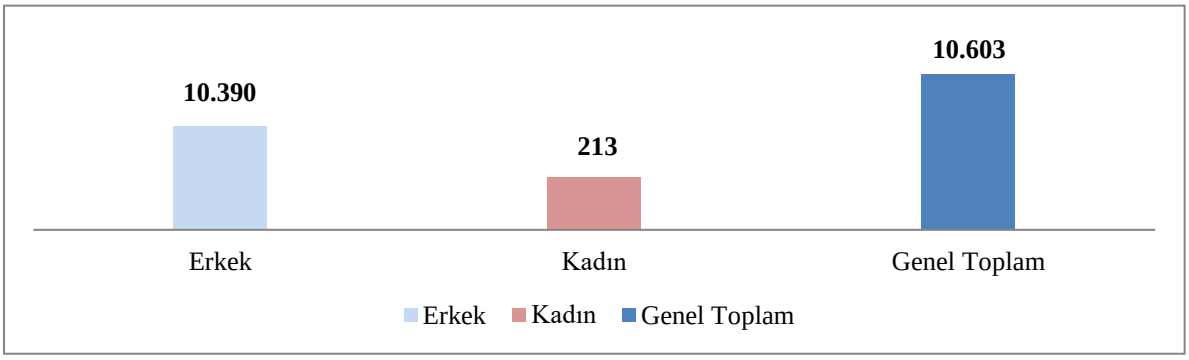

2020 yılında 10.603 eski hükümlü ile 19.455 bireysel görüşme yapılmıştır. Bireysel görüşme yapılan eski hükümlülerin 10.390'ı erkek, 213'ü kadındır.

Şekil 19: Mesleki Eğitim Kurslarına Katılan Eski Hükümlü Sayısı

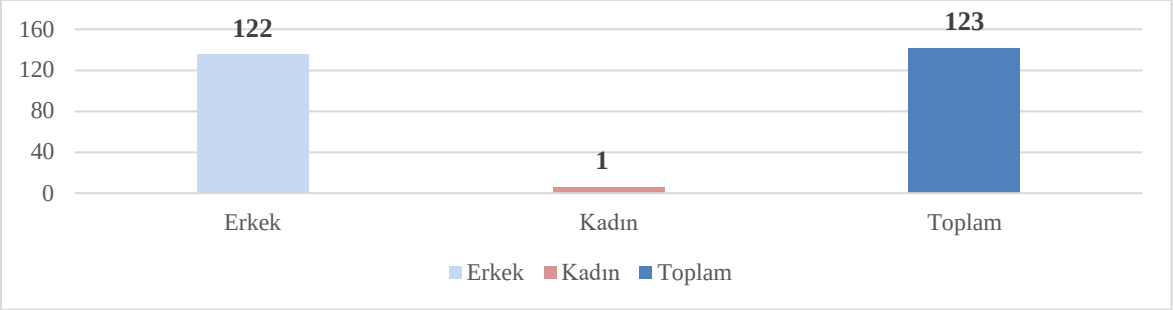

2020 yılında 123 eski hükümlü Kurumumuz tarafından açılan kurslarda eğitim görmüştür. Bu kapsamda kurslardan faydalananların 122'si erkek, 1'i ise kadındır.

Şekil 20: İşbaşı Eğitim Programlarına Katılan Eski Hükümlü Sayısı

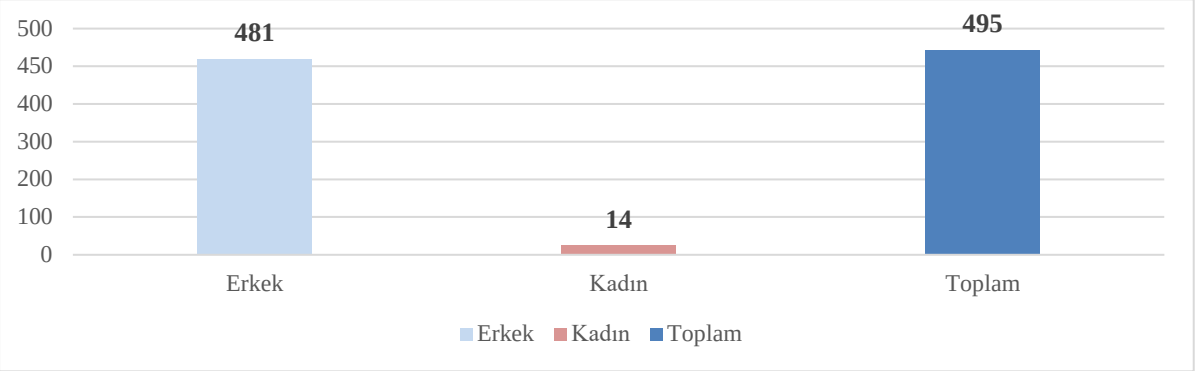

2020 yılında 495 eski hükümlü, Kurumumuz tarafından açılan işbaşı eğitim programlarından yararlanmıştır. Bu kapsamda programdan faydalananların 14'ü kadın, 481'i ise erkeklerden oluşmaktadır.

Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmayan İşverenlerden Tahsil Edilen İdari Para Cezalarını Kullanmaya Yetkili Komisyon aracılığıyla, 2020 yılında eski hükümlülerin kendi işini kurması ile ilgili 1.495 adet proje alınmış ve 830 proje desteklenmiştir.

5. ÜYE KURUMLARIN TOPLANTILARA KATILIM DURUMLARI

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının yıl içinde dört kez olağan, ihtiyaç halinde ise olağanüstü yapmış oldukları toplantılar, istihdam ve mesleki eğitim başta olmak üzere yerel dinamikleri harekete geçirme noktasında büyük önem arz etmektedir. Kurul üyelerince toplantılara katılımın tam olarak sağlanması ve toplantılara katılan üyelerin en üst seviyede bu toplantılara katkı sunması, istihdam ve mesleki eğitim başta olmak üzere; işgücü piyasasına girişte ve istihdamda kalma noktasında özel politika gerektiren kadın, genç, engelli ve eski hükümlüler ile çocuk işçiliği gibi üzerinde dikkatle durulması gereken konuların çözümü açısından büyük anlam ifade etmektedir.

İlk önce Çin'de görülen ve kısa sürede dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi nedeniyle bazı illerimizde toplantılar ertelenmiş ve bazı illerimizde ise salgının yayılmasını önleme maksadıyla fiziki mekânlar yerine iletişim araçları ile dijital ortamda Kurul toplantıları yapılmıştır. 2020 yılı içerisinde yapılan Kurul toplantıları değerlendirildiğinde; en yüksek katılımın Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri, İl Milli Eğitim Müdürlükleri, Valilikler ve İl Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri tarafından sağlandığı görülmektedir. Kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları karşılaştırıldığında kamu kurum ve kuruluşlarının toplantılara katılımının daha yoğun olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan Kalkınma Ajansları ve Üniversitelerden toplantılara katılım düzeyi, nispeten düşük kalmıştır. Bu iki Kurul üyesi, ilin gelişimi açısından önem arz etmekte olup, ilerleyen dönemde kendilerinden toplantılara katılım noktasında gayret beklenmektedir.

Sivil toplum kuruluşlarının Kurul toplantılarına katılımı; hem ülkemiz, hem bulundukları il, hem de temsil etmiş oldukları kesimler adına önem arz etmektedir. Bu noktada engelli vatandaşlarımızı Kurulda temsil eden Türkiye Sakatlar Konfederasyonu temsilcilerinin, Kurul toplantılarına ve çalışmalarına etkin bir şekilde katılımı göze çarpmaktadır. Benzer şekilde kadınları temsil eden sivil toplum kuruluşları da Kurul toplantılarına katılmakta ve katkı sunmaktadır.

İşçi ve işveren temsilcisi sivil toplum kuruluşlarının da toplantılara eksiksiz katılıp, görüş, öneri ve değerlendirmeleriyle Kurula yüksek düzeyde katkı sunması beklenmektedir.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları, mevzuatla kendilerine verilmiş olan görev ve yetkilerle, gerek bulundukları illerin gerekse de bir bütün olarak düşünüldüğünde ülkemizin kalkınması için hayati öneme sahip olan istihdam ve mesleki eğitim konuları olmak üzere,

kadın, engelli ve eski hükümlü istihdamının artırılması, çocuk işçiliğinin önlenmesi gibi konularda kararlar almakta ve bu kararları hayata geçirmektedir. Bu itibarla, sözü edilen kararların yerinde ve zamanında alınıp, uygulama sonuçlarının etkin bir şekilde izlenebilmesini sağlamak için Kurul üyelerinin tüm toplantılara eksiksiz katılım sağlamaları ve toplantılarda etkin rol oynamaları beklenmektedir.

6. KURULLARDA ALINAN ÖRNEK KARARLAR VE İL UYGULAMALARI

Türkiye genelinde 2020 yılında İİMEK'lerde alınan kararlar incelendiğinde; engelli ve eski hükümlülere yönelik hibe projelerinin görüşülüp karara bağlandığı, Yıllık Eğitim Planının görüşüldüğü, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyelerinin seçiminin yapıldığı, bir önceki yıl Faaliyet Raporunun değerlendirildiği, okullarda alan ve dal açılıp, kapatılması kararlarının mutat olarak alındığı görülmektedir. Bununla birlikte 2020 yılında İİMEK'lerde yapılan bilgilendirmeler, alınmış olan örnek karar ve uygulamalardan bazılarına aşağıda yer verilmektedir.

- Çocuk İşçiliği İle Mücadele Ulusal Programı Eylem Planı (2017-2023) kapsamında ifade edilmiş olan "çocuk işçiliğini önleme, mücadele etme ve mevsimlik tarımda çocuk işçiliği" konusu görüşülmüş olup, 18 yaşın altındaki çocukların tarım işçiliğinde çalıştırılmaması ve çocuk işçiliğini önlemeye yönelik karar alınmıştır.
- Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) finansmanı ve Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) işbirliği ile "Kadınlar İçin Daha Çok ve İyi İşler, Türkiye'de İnsana Yakışır İş İçin Kadınların Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında 2020 yılı içerisinde kadınlara yönelik çalışmaların daha fazla yapılması kararlaştırılmıştır.
- Covid-19 salgını süresince istihdamın korunması adına uygulanan Kısa Çalışma Ödeneği, Nakdi Ücret Desteği ve İşsizlik Ödeneği ödemeleri hakkında Kurul üyeleri bilgilendirilmiştir.
- Tarımsal alandaki gelişmeler ve istihdam olanakları konusunda görüşü alınmak ve bu alanda yapılabilecek faaliyetleri belirlemek üzere Tarım ve Orman İl Müdürlükleri Kurul toplantılarına katılmış olup, her il özelinde değerlendirmeler yapılmıştır.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve genç istihdamı konularına dikkat çekilmiş olup, Kurul üyeleri bu hususta bilgilendirilmiştir.
- Engelli ve eski hükümlü vatandaşlarımıza yönelik uygulanan hibe desteği uygulamasının tanıtımı ve dolayısıyla daha geniş kitlelere yayılabilmesini teminen Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü koordinasyonunda Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Kaymakamlıkları, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, İl Müftülüğü, Engelli Dernekleri ve Denetimli Serbestlik Müdürlüğü temsilcilerinin katılımıyla bir komisyon kurulmuştur.

- Çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünce mevsimlik işçi çalıştırma döneminde tarım işçilerinin çalıştığı sahaların denetlenerek, arazi sahipleri bilgilendirilmiştir.
- Mevsimlik tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve çocuk işçiliği ile mücadele kapsamında mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının yaz döneminde Covid-19 salgınını daha kolay atlatmaları ve eğitime erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla iki ay boyunca çocuklara yönelik atölyelerin hayata geçirilmesi kararı alınmıştır.
- Mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının eğitime erişiminin sağlanması ve çocuk işçiliği ile mücadele edilmesi amacıyla çocukların taşımalı eğitime yönlendirilmesi ve eğitim mekânlarına öğretmen görevlendirilmesi kararı alınmıştır.
- Çocuk işçiliği konusunda sivil toplum kuruluşları ve işverenlerle görüşülerek çocuk işçiliğinin önlenmesi ve mesleki eğitime yatkın çocukların Çıraklık Eğitim Merkezlerine yönlendirilmesi kararı alınmıştır.

Yıllar itibarıyla İİMEK kurulları tarafından alınan kararların ve il uygulamalarının yer aldığı İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları Faaliyet Raporlarına https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/raporlar/ adresinden ulaşılabilmektedir.

7. DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları, yerel inisiyatifleri harekete geçirmek suretiyle katılımcı bir anlayışla il düzeyinde çalışmalar yapmakta ve uygulamaları takip etmektedir. Kurulların oluşumu ve mevzuatla kendilerine verilen görevler dikkate alındığında; istihdam ve mesleki eğitim konuları başta olmak üzere yerel ve ulusal düzeyde büyük önem arz eden hususları bünyelerinde ihtiva ettiği görülmektedir.

2019 yılı sonunda Çin'de başlayıp kısa bir sürede dünyaya yayılan Covid-19 pandemisi, ülkemizde de olumsuz etkilerini göstermiş ve Kurul toplantıları önceki yıllardan farklı olarak alınan sağlık tedbirleri kapsamında online olarak iletişim araçları vasıtasıyla yapılmıştır.

İlin istihdam ve mesleki eğitim politika önerilerini oluşturmak, mesleki eğitim uygulamalarında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümüne yardımcı olmak, mesleki eğitim, işgücü ve istihdam konularında kurum ve kuruluşlardan gelecek görüş ve önerileri incelemek, değerlendirmek ve sonuçlandırmak, il düzeyinde istihdamı koruyucu, geliştirici ve işsizliği önleyici tedbirleri belirlemek ve gereği için ilgili kurum ve kuruluşlara bildirmekle İİMEK'in görevleri arasındadır. Ayrıca, işgücü piyasası araştırma sonuçları da dikkate alınarak İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Kurum tarafından hazırlanan işgücü yetiştirme faaliyetlerine ilişkin planları onaylamak ve bunların uygulama sonuçlarını izlemek de Kurulun görev alanı içerisinde bulunmaktadır.

2020 yılı Kurul faaliyetleri incelendiğinde; bu Kurullardan beklenen katkının tam anlamıyla sağlanamadığı ve Kurulların etkinliğinin istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Alınan kararların İŞKUR'un görev alanına giren konular ile sınırlı olduğu görülmektedir. Kurullarda alınan kararlar çoğunlukla şunlardan oluşmaktadır: Yıllık Eğitim Planı onaylanması, engelli ve eski hükümlülere yönelik hibe projelerinin görüşülmesi, okullarda açılacak ya da kapatılacak alan ve bölümlerin belirlenmesi kararları alınmıştır. Yine mevzuatta belirtilen Yürütme Kurulu ve Denetim Kurulu üyelerinin seçilmesi alınan kararlar arasında yer almaktadır.

Kurul toplantılarının çoğunlukla "İŞKUR Toplantısı" olarak görülmesinden dolayı, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü dışındaki diğer Kurul üyelerinin toplantılara gelirken hazırlıklı olmadığı ya da toplantılarda kendilerinden beklenen katkıyı veremedikleri değerlendirilmektedir. Ayrıca yıl içerisinde dört kez yapılan olağan toplantı dışındaki diğer zamanlarda Kurula karşı mevzuatla verilen görevlerle ilgili olarak fazla bir gayret içerisinde olunmadığı görülmektedir.

Kurul üyesi kurum ve kuruluşların birbirleriyle tam bir eşgüdüm içerisinde olmaları, mevzuatla Kurula verilen görevlerin başarıyla yerine getirilebilmesi noktasında büyük önem arz etmektedir. İl düzeyinde etkin bir istihdam ve mesleki eğitim politikası belirlemenin yolu her ilin kendi yerel dinamiklerinin açık bir şekilde ortaya konulmasından geçmektedir. Bu itibarla yerel düzeydeki ekonomik dinamikler, Kurul üyelerince tam manasıyla kavranmalı ve Kurulda alınan kararlarda bu dinamikler dikkate alınmalıdır.

Beş kişiden oluşan İİMEK Yürütme Kurulu üyelerinin daha etkin bir şekilde Kurula katkı sunması beklenmektedir. Kurulun daimi üyesi olan Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü ile Milli Eğitim Müdürü dışındaki diğer üç üye kurumun temsilcilerinin Yürütme Kurulunda daha aktif olarak yer alması, başta istihdam ve mesleki eğitim olmak üzere Kurula verilen görevlerin ifa edilmesinde başarı şansını artıracaktır.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 13/1. Maddesinde il müdürlüklerince yürütülen aktif işgücü hizmetleri kapsamındaki kurs ve programlar ve sonuçlarının Milli Eğitim Bakanlığı ve Kurumun denetim yetkisi saklı kalmak kaydıyla Denetim Kurulu tarafından denetleneceği ve 13/2. Maddesinde de söz konusu denetim kurulunun; kurul başkanının onayıyla, biri Kurum temsilcisi, diğeri kuruldaki diğer kurum ve kuruluş temsilcileri arasından seçilecek bir üye olmak üzere iki üyeden oluşacağı ve Kurum üyesi haricindeki üye belirlemede İl Milli Eğitim Müdürlüğü temsilcisine öncelik verileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak, kurs ve programların denetim aşamasında Kurum yetkilisi haricindeki üyelerin özellikle büyükşehirlerde gerçekleştirilen denetimlere yeterince iştirak etmediği, İl Milli Eğitim Müdürlüğü yetkililerinin özel sektör işyerleri ile düzenlenen işbaşı eğitim programları ile MEGİP kapsamındaki kurslar hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığından denetime katılım sağlamak istemedikleri yönünde geri bildirimler alınmaktadır. Bu nedenle, ilgili düzenlemenin gözden geçirilerek Denetim Kurulunun yapısı ve işleyişinin tekrar ele alınmasında ve denetim mekanizmasının işlerliğini tam olarak sağlayacak mevzuat değişikliğinin gerçekleştirilmesinde fayda görülmektedir. İlin istihdam ve mesleki eğitim politikasını oluşturmakla görevlendirilen ve merkezi yönetimin ildeki temsilcileri ile işçi ve işveren kuruluşları, üniversite ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan İİMEK'lere verilen görevler büyük bir öneme sahiptir. Kurul toplantılarına katılan tüm üyelerin bu bilinç ve sorumlulukla hareket etmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

2008 yılında 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nda yapılan değişiklikle Kurumumuza; iş arayan veya işini değiştirmek, geliştirmek veya kendi işini kurmak isteyen kişilere çeşitli hizmetlerin verilmesi ve daha fazla işsize ulaşarak hizmet sunması amacıyla İşsizlik Sigortası Fonundan ciddi miktarda kaynak aktarılmıştır. Yine aynı düzenleme ile il düzeyinde istihdam politikasının belirlenmesi ve uygulanmasında kullanılmak üzere yetki ve sorumluluk, yerelde sosyal diyalog mekanizması olarak kurgulanan İİMEK'lere verilmiştir. İİMEK'in mevcut yapısı ile ilin işgücü, istihdam ve mesleki eğitim ihtiyacını tespit etme, istihdamı koruyucu, geliştirici ve işsizliği önleyici tedbirler alma konularında etkinleştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmeye devam etmektedir.

Ulusal İstihdam Stratejisinin ana eksenlerini oluşturan; eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi, işgücü piyasasında güvence ve esnekliğin sağlanması, özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması ve istihdam-sosyal koruma ilişkisinin güçlendirilmesi hususları, Kurul çalışmalarında dikkate alınmalı ve Kurul çalışmaları bu yönde sürdürülmelidir. Böylece istihdam ve işgücünün verimliliği artacak, ülke ekonomisine önemli katkılar sunulacaktır.

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr